Pocztową należytość uiszczono ryczałtem.
Почтову оплату заплачено гуртом.

РІК IV. Львів, 15. марта 1930. Ч. 5.

Український Еміґрант

Орґан Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами у Львові
ВИХОДИТЬ ДВІЧІ В МІСЯЦЬ.

Редакція і Адм.: Львів, Городецька 95, І. поверх. — Чекове конто П. К. О. 153.315. Телефон 37-14.

Річна передплата на рік 1929: В краю — річно 8 зол., піврічно 4 зол., чвертьрічно 2 зол. в Америці і Канаді — 1 дол. в Бразилії — 2·50 мільрайси; в Арґентині — 3·50 пева; у Франції — 15 франків; в Німеччині — 4 марки. **Один прим. 35 с**

Еміграція до Франції.

І. Збірний виїзд.

Франція, це одинокий в Европі край, який майже не знає безробіття, що більше, який потребує робочих рук до праці.

На це складається багацько причин.

Природний приріст населення у Франції є майже ніякий. Світова війна, якої західним фронтом були французькі терени, винищила сильно край, якого відбудова вимагає ще багато років праці. Крім цього Франція одержала дві провінції, Ельзас і Льотарингію, куди мусіла післати досить людського матеріялу, аби протиставитися німецькому елементові.

Це все незвичайно загострило проблему потреби чужих сил і Франція примушена рік - річно спроваджувати певний контингент робочих сил в свої межі. Спроваджує вона робітників до праці на ріллі, спроваджує також робітників до праць по копальнях і фабриках. Поважну скількість робітників, іміґруючих до Франції, становлять еміґранти з Польщі. На тій основі польський уряд заключив із французьким урядом ще в 1919 році окрему конвенцію, яку опісля поширено додатковими умовами відносно еміграції робітників з Польщі до Франції, їхнього положення на чужині та охорони перед визиском.

Про ті охоронні застереження повинен знати кожний, хто думає колись їхати до Франції і тому найважніші подаємо тут для інформації наших читачів.

Хто і як може їхати?

На роботи до Франції можуть їхати:
1) рільні робітники й робітниці,
2) гірники до копалень,
3) промислові робітники.

За рільних робітників признається лише тих, що постійно працювали в краю на ріллі. Гірники й промислові робітники можуть бути кваліфіковані, або ні, залежно від запотребовання. За кваліфікованих уважається тих, що зложать відповідний іспит, або викажуться відповідними свідоцтвами. Як некваліфікованих робітників уважається робітників без огляду на їх властиву професію.

Основною умовиною дозволу на виїзд до Франції є це, щоби кожний кандидат був цілковито здоров і сильний, про що переконуються лікарі.

Жінок на виїзд до Франції принимають тепер дуже мало, а то тому, що були випадки їх визиску. Вагітних жінок абсолютно не допускають.

В тому році загалом буде могло виїхати 1000 жінок до праці на ріллі, в віці понад 30 літ.

Рекрутація.

Зголошення на виїзд до Франції принимають Державні Уряди Посередництва Праці. По одержанні запотребовання, вони оголошують речинець рекрутації з зазначенням професії потрібних робітників та взивають письменно тих, що записалися до виїзду.

Завізваний робітник мусить зі собою взяти такі документи:

1) особистий доказ, виданий громадським урядом і потверджений староством;

2) мущини від 23 до 40 літ військову книжечку;

3) мущини від 18 до 23 літ і старші, котрі в військових книжечках не мають виразно зазначеного перенесення в стан резерви дозвіл військової влади на виїзд за границю;

4) метрику вінчання і уродження дітей, о скільки еміґрант їде з жінкою і дітьми;

5) малолітні удостовірений дозвіл на виїзд родичів або опікунів.

З тими документами являється кандидат в Державному Уряді Посередництва Праці.

Тут піддають його лікарським і професійним оглядинам. Ціллю лікарських оглядин є ствердити, чи бажаючий виїхати є справді здоров і чи буде міг виконувати тяжку фізичну працю. Професійний перегляд переводить представник французьких роботодавців, щоби переконатися, які професійні кваліфікації має робітник.

Коли даного робітника закваліфіковано в Державнім Уряді Посередництва Праці, одержує він посвідку і його приділюють до транспорту, який відсилають до Мисловиць, де находиться збірна стація.

Кожний робітник принятий в Державному Уряді Посередництва Праці мусить мати готівку на оплачення половини білєту їздою залізницею, крім цього якісь гроші на дрібні видатки в часі подорожі що разом виносить около 30 золотих.

На збірній стації.

Робітники зарекрутовані в Державному Уряді Посередництва Праці відїзджають до збірної стації в Мисловицях, транспортом під проводом окремого провідника .

На збірній стації піддають їх в першій мірі лікарським оглядинам. Якби лікарська комісія в Мисловицях признала когось нездібним на виїзд до Франції, мимо цього, що його узнано за здорового в Державному Уряді Посередництва Праці, мусить вертати до дому. З поворотом платить лише половину білєту і ті гроші йому звертає французька делеґація.

Робітники, недопущені з інших причин (недостача деяких документів або їх підроблення) мусять самі платити за поворотну подорож, але знижку також дістають.

По лікарських оглядинах переглядають члени комісії документи еміґранта, він сам іде до купелі, одяг його десинфекують, переводять щіплення проти віспи, відбирають важчі клунки до ґардероби а врешті фотоґрафують. Коли ствердять, що всі особисті документи еміґранта в порядку, на їх основі виставляють для него заграничний паспорт, а самі документи пересилають до дирекції поліції в Катовицях, де еміґрант, що вертає на постійне до краю може відобрати.

В часі полагоджування формальностей на збірній стації в Мисловицях є присутний еміґраційний інспектор, який з рамени Еміґраційного Уряду дає робітникам інформації та стежить за тим, аби не ділялися ніякі надужиття.

Одначе найважнішою справою для принятого на виїзд до Франції робітника є підписання контракту.

Контракти.

Кожний контракт, тобто умова найму, є зладжений на основі зразку затвердженого Еміґраційним Урядом. Є чотири роди контрактів, друкованих на паперах ріжного коліру: для рільних робітників —білі, для промислових робітників — жовті, для ґірників до копалень вугілля — сині, та для робітників до копалень чавуна — червоні.

Робітник підписує контракт в чотирох примірниках, з яких один йому лишають, другий призначений для роботодавця, а третій і четвертий для польської і французької влади.

Контракт, це дуже важний документ для робітника. Тому перед підписанням робітник повинен добре пізнати його зміст, припильнувати, щоби всі умовини праці, висота винагороди і час тревання умови були ясно зазначені. Зміст контракту відчитує робітникові еміґраційний інспектор і дає всі потрібні інформації. Всі зміни в контракті по його підписанню є неважні.

В контрактах рільних робітників і ґірників не вписують на збірній стації ні назвищ, ні адрес підприємства і підприємців. Має це місце щойно у Франції.

Контракт і заграничний пашпорт це важні документи для кожного еміґранта, тому повинен він їх добре пильнувати.

Подорож.

Зі стації збірної в Мисловицях відїзджають еміґранти окремими потягами через Чехословаччину й Німеччину до міста Туль у Франції, де находиться роздільча стація. Подорож треває майже дві доби. З транспортом еміґрантів їде представник Французького Генерального Іміґраційного Товариства і опікун або опікунка Еміґраційного Уряду. До тих повинен еміґрант звертатися з усіма жалями.

В часі дороги еміґранти дістають кілька разів харчі, але посуду мусять мати власну. По дорозі не радиться нічого купувати. Так само гроші найкраще вимінювати в банку на збірній стації в Мисвицях, бо в часі дороги еміґрантів визискують і не платять по курсі.

По приїзді до Туль, еміґранти віддають свої клунки до переховання, а самі ідуть до бараків у віддалі 2 кільометрів від стації. Звідси відсилають еміґрантів до праці, перевівши ще раз санітарні оглядини.

Умовини праці.

Умовини праці й платні у Франції не скрізь однакові.

В рільництві в кожньому департаменті інакше платять. Пересічно заробляє робітник 200 франків місячно і дістає повне удержання з помешканням. Мешкання в стайні або оборі є лише тоді допускаєме, коли це зазначене в контракті. Якби робітник був невдоволений з харчів може жадати за це рівновартість гроша. Виносить це около 210 франків місячно.

У промислі робітник заробляє коло 8 франків за годину, або 600 до 700 франків місячно. Коли в контракті має обіцяне одержання, то на руку дістає коло 300 франків.

В копальні робітник заробити може 700 до 800 франків місячно. З удержанням лише 400 франків. Коли робітник працює акордово, може заробити більше.

На загал можна приняти, що робітник на ріллі може протягом року заощадити коло 50 долярів, в в промислі і в копальні коло 100 долярів. Розуміється, залежить це від того, як робітник живе, чи не видає грошей на непотрібні річи, і чи справді хоче щадити.

Під оглядом суспільного обезпечення робітник еміґрант зрівнаний з французьким робітником. На тій основі має він право користати з каси хорих, відшкодовання на випадок нещасної пригоди при праці, до ренти, до обезпечення на старість і т. д. На жаль, наші робітники не стараються пізнати законів і через це дуже часто не користають з тих управнень, або приходить до конфліктів між ними й роботодавцями.

На випадок таких непорозумінь робітники повинні завжди удаватися до консуляту, де дістають потрібні інформації.

Що належить не забувати?

Кожний робітник, який прибуває до Франції, обовязаний є виробити собі карту ідентичности. Протягом перших сорок вісім годин по прибутті, чужинець повинен зголоситися до комісаріяту поліції або мера (бурмістра) в ціли зголошення і вписання на карту ідентичности. В поданні треба подати своє імя і назвище, день і місце уродження, імя батька і назвище матері по батькові, врешті свою національність і професію.

Одружені дописують на свойому поданні імя і назвище дівоче жінки. Коли є діти, то імена й дні уродження дітей. Діти понад 15 літ вносять подання окремо. До подання долучується пять фотоґрафій кожної особи.

По зложенні такого подання, робітник дістає тимчасову посвідку, яка служить, до часу одержання карти ідентичности, за леґітимацію.

Карту ідентичности належить відновляти що два роки найпізніше до дня 31. марта.

Карту ідентичности для робітників, занятих на копальнях, або в більших підприємствах полагоджують дирекції. Це саме повинен робити господар, в якого занятий рільний робітник, але треба його припильнувати.

Робітник, який виїзджає до Франції, а полишив в краю рідню, не повинен про неї забувати і присилати гроші на її удержання. Коли хто думає лишитися у Франції довше, повинен спровадити до себе свою родину.

Робиться це в цей спосіб:

Робітник виготовляє подання, в якому подає докладно імена і назвища, вік і місце замешкання тих осіб, які задумує спровадити до себе. Спровадити може робітник жінку, діти, родичів і тестів. Діти лише до 18 року життя, бо старші можна спровадити лише на підставі контракту, який виставляє роботодавець а затверджує міністерство рільництва або праці, та польський консулят.

Подання із запотребованням мусить потвердити роботодавець, що даний робітник в спромозі заробити на удержання родини. Опісля подання потверджує маґістрат а префект департаменту дає свою згоду. Так потверджене подання відсилають до консуляту даної округи в ціли завізовання і відіслання до місця замешкання родини. На пересилку треба долучити почтову марку.

Завізвані тим способом члени родини одержують в Експозитурі Еміґраційного Уряду або в Д. У. П. П. посвідку на безплатний еміґраційний пашпорт, котрий виставляє їм староство.

Кошта спровадження родин промислових робітників обовязані є покривати в 60 проц. роботодавці, самі робітники лише в 40 проц. Цих коштів роботодавці не мають права потручувати робітникам з платень. Якби промисловий підприємець не хотів поносити коштів, треба негайно повідомити про це консулят.

Одинючний виїзд

Щоби робітник міг виїхати одинцем до Франції на роботу, мусить він одержати завізвання до праці або контракт, який пересилає йому французький підприємець чи господар. Завізвання мусить містити назву, адресу і рід підприємства, умовини й рід праці, висоту платні, запевнення мешкання і лікарської опіки та час тревання умови.

Документ мусить бути потверджений через французьке міністерство праці, а коли ходить про заняття на ріллі, то через міністерство рільництва. Посвідки тих двох міністерств важні лише два місяці. Крім цього завізвання мусить потвердити консулят.

На основі цього завізвання одержує завізваний безплатний еміграційний пашпорт.

Такий пашпорт треба візувати. Французький консуль дає візу безплатно, але треба явитися особисто, представити документ і лікарське свідоцтво консулярного лікаря.

Фрацуський консулят міститься у Львові, при вул. Чарнецького 4 і урядує від 10-12 години перед полуднем. Консулярним лікарем є д-р Камінський, що мешкає у Львові при вул. Асника ч. 15 За свідоцтво побирає він 5 зол.

Еміґрант який їде до Франції залізницею, мусить мати крім французької візи, ще консулярні візи держав, через котрі буде переїздити, отже візу німецьку й бельґійську, або чеську й німецьку. Ці візи можна дістати щойно по одержанні французької візи.

Належитість за німецьку візу виносить 1.80 зл., за чеську 2.65 зол., а за бельґійську 2.50 зол. По німецьку, чеську і больґійську візу не конче треба зголошуватися особисто. Пашпорт можна вислати почтою разом з належитістю за візу до відносного консуляту.

Адреса чеського консуляту є: Львів, вул. 3-го Мая 2, бельгійського: Варшава, вул. Свентокшиська 25/26, німецького: Краків, вул. Варшавська 7.

Як їхати?

До Франції найкраще їхати залізницею.

Подорож поспішним потягом треває песповна дві доби, числячи від польської границі і коштує через Прагу 100 золотих. Звичайним потягом треває подорож коло 3 днів. Білет до поспішного потягу можна купити в бюрі подорожі просто до Франції, білети до звичайного потягу купується на кожній границі, де лише пересідається з потягу на потяг.

Члени родини, які їдуть на завізвання якогось робітника у Франції, можуть їхати збірними транспортами, бо це вигідніше й певніше.

Кошта подорожі виносять: для дорослих 322 франків, для дітей від 10 — 15 літ 292 франків, від 7 — 10 літ 187 франків, від 4 — 7 літ 167 франків, від 3 — 4 літ 37 франків, до 3 літ 12 франків.

Гроші на кошта подорожі складає робітник в управі табору в Туль, або в бюрі французького Генерального Іміграційного Товариства в Парижі, чи навіть в делеґації цього товариства в Варшаві або Мисловицях. Коли родина має їхати, про це її повідомляють і вона в означеному дні мусить їхати до Мисловиць, одержавши перед тим посвідку на пашпорт в Д. У. П. П.

Загальні замітки.

Еміграція до Франції викликує в пресі дуже часто ріжні голоси, Появляються нарікання на визиск, на недотримування умови і таке інше.

Еміграційний уряд, в якого руках находяться всі еміграційні справи, стежить, за голосами еміґрантів у Франції і старається шляхом конвенції ці всі недомагання усунути.

Тому обовязком кожного еміґранта є перед відїздом точно інформуватися про відносини й умовини праці у Франції в нашому товаристві опіки над еміґрантами, бо злочином булоби якби еміґрант це занедбав і вибрався в дорогу навмання. Колиж еміґрант вже є на місці, а діється йому кривда, повинен негайно донести про це до консуляту в його окрузі, а так само повідомити Товариство Опіки над Українськими Еміґрантами у Львові. Товариство використає отримані матеріяли і ужиє всіх заходів перед урядом, щоби еміґрантові помогти.

Франція.

Виїзд в місяці марті.

На терені Державного Уряду Посередництва Праці в **Станиславові,** для повітів Станиславів, Богородчани й Надвірна, відбудеться рекрутація дня **22 марта ц. р.**

Запотребовання обіймає: 10 розтягачів дроту, 10 вальцівників, 10 котлярів, 10 робітників до залізних відливів, 5 парібків до доєння коров, кількох формалів, 5 бездітних родин до праці на ріллі, 2 малярів возів і будинків, та обмежену скількість некваліфікованих робітників до копален і фабрик.

На терені Державного Уряду Посередницва Праці у **Львові** відбудеться рекрутація **дня 31. марта ц. р.**

Запотребовання таке саме, як на терені Державного Уряду Посередництва Праці в Станиславові.

Зазначуємо, що завізвані будуть лише ці, котрі в дні 21. листопада м. р. були на рекрутації у Львові, але їх не закваліфіковано наслідком недостачі місць. Тому ці, які не будуть завізвані не повинні їхати й даремне витрачуватися на дорогу.

—oo—

Небезпечні підприємства.

Трапляється дуже часто, що до робітників, які приїзджають на роботи до Франції, зголошуються ріжні агенти і пропонують тим робітникам, щоби вони згодилися на працю на бувших побоєвищах. Праця та полягає на тім, що робітники очищують терен з гарматніх стрільн, які в великій скількости лежать на полі. За цю працю агенти обіцюють великий заробіток і багато робітників принимає таку пропозицію.

Заробіток при збиранні стрільн є справді більший, як в якому підприємстві. Але сама праця дуже небезпечна і багато смільчаків вже переплатило свою охоту більше заробити життям.

У Франції, на тих теренах, де велася світова війна, лежить ще нині багато невистрілених ґранатів. Французький уряд старається ті терени очистити і тому законтрактував деякі фірми, котрі мають ті терени очистити. Фірми з свою чергу стараються найти відповідну скількість робітників, а тому що самі французи не радо ідуть на такі роботи, підприємці шукають охочих між еміґрантами, заманюючи їх більшою заплатою. Це їм вдається.

Але вже було багато випадків, що робітника покалічило, він тратить руку або ногу і через те стає неспосібним до праці. Коли пізніще робітник йде до суду й жадає відшкодовання, суд з засади відмовляє, виходячи з заложення, що ті робітники нанималися до праці як самостійні підприємці. Через таку неосторожність такий робітник стає на ціле життя калікою і ніякі жалі, ні скарги йому не поможуть. А може бути ще гірше, бо при такій праці і смерть невиключена.

Супроти цього не радимо нашим еміґрантам наниматися на такі роботи з лакімства на вищі заробітки. Кілька франків доходу можна дуже легко переплатити нещасним випадком, або навіть утратити життя.

Лист з чужини.

Наша редакція одержала листа від українського робітника Д. Стеблецького, який від року перебуває у Франції, Працює він на копальні разом ще з деякими українцями. Між іншим пише він таке:

„Вже рік минає, як кинув я рідний край і опинився серед чужого моря. Тяжко було в перших часах. Ходив чоловік наче німий. Не розумів ні слова з того, що до мене говорили, колиж я хотів щось сказати, то дивилися на мене як на мурина. З трудом привчився я деяких слів і нині вже мене ніхто не оциганить.

Праця, яку виконуємо тяжка і більше доводить ся працювати як колись дома. Але ті гроші, що їх заробляю вистарчають мені на прожиток а деякий сотик то я вже й прискладав собі. Але живу ощадно, не видаю грошей на дурниці і жаль мені дивитися на інших товаришів праці, котрі зараз по виплаті половину заробітку видають цілком непотрібно.

Загалом не подобаються мені наші люде на еміґрації. Не багато їх бачив, лише тих, які тут зі мною працюють. Ніщо їх не інтересує, нічим не цікавляться а потім нарікають, що французи їх не шанують і уважають за щось гіршого. Багато з них то навіть не хоче признаватися, що вони українці і говорять ріжними ломаними мовами. Здається їм, що вони виростуть в очах чужинців, а тимчасом буває інакше. Деколи аж смішно робиться дивитись на таких перевертнів.

Дуже діймаючо відчуваємо на чужині недостачу духовної опіки. Що якийсь час приїзджають до інших еміґрантів їхні священики, відправляють богослуження та переводять сповідь. Ми українці того позбавлені. А прецінь всіх робітників у Франції дуже багато і церковна влада повинна про це подбати, щоби призначити сталого духовного для потреб українців еміґрантів у Франції.

†

Федір Федорців

член управи і член основник Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами, співробітник „Українського Еміґранта".

В середу, дня 12 березня ц. р. помер у Львові після важкої і довготреваючої недуги відомий журналіст і громадський діяч Федір Федорців.

Покійний належав до цього невеликого гурта, яке зрозуміло як важною є для кожнього народу еміґрація і що попри цю проблєму не сміє байдуже переходити ніхто, кому залежить на долі багатьох тисяч виїзджаючих на чужину. Бере участь у передвступних працях як і при самому заснуванні Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами у Львові, виявляючи як член управи цього велике зацікавлення діяльністю товариства.

Співробітничаючи в „Українськім Еміґранті", писав часто статі на еміґраційні теми в „Ділі" і в тих статтях намагався переконати байдужий загал, що злочином є недоцінювати еміґраційну проблєму, як далекосяглий суспільний процес. В тім напрямі виявляв він небуденну енерґію і молодечий запал, який не опускав його до останньої хвилини.

Невмолима смерть перетяла нитку його життя молодому ще і багато заповідаючому віці. Земля нехай буде йому пером!

—oo—

Еміґрація до Канади.

Державні Уряди Посередництва Праці закінчили вже кваліфікацію рільних робітників, що мають намір виїхати до Канади. Контингент тих робітників вже вичерпаний і не передбачає ніякої підвишки. Є ще вільні місця в контингенті лише для дівчат служниць, наслідком збільшення цього контингенту.

Рекрутація рільних родин відбувається дальше.

Еміґраційний уряд перестерігає кандидатів на виїзд, щоби не приїзджали до Державних Урядів Посередництва Праці без завізвання зі сторони тих урядів, бо при реєстрованню кандидатів придержувана є черговість відповідно до дати зложення подання. Коли еміґрант без завізвання зявиться в Державному Уряді Посередництва Праці, то це йому нічого не поможе і він лише витратиться на дорогу. Кандидати на виїзд, завізвані до кваліковання, повинні як найскорше зявитися в Д. У. П. П., бо по двох тижнях проволоки їх скреслюють з евіденції. Особи, закваліфіковані в Д. У. П. П., повинні так само негайно явитися в корабельному товаристві, щоби не втратити місця в контингенті.

Наслідком більшого числа зголошень, ті, що зложили подання в останніх днях, не можуть числити на виїзд в тім році.

Канада.

Свято „Просвіти“.

В перших днях лютого товариство „Просвіта“ в Вінніпеґу святкувало осьмі роковини свого істнування.

У святі крім представників українських установ з цілої провінції взяв участь ґубернатор провінції, представник премієра, посадник міста Вінніпеґу і інші офіційні делеґати, які виголосили промови з признанням для українців, як громадян Канади.

Майбутне Ескімосів

У Канаді живе під сучасню пору около шість тисяч ескімосів. Мешкають вони зовсім на півночі але в міру того, як білі посуваються на північ, ескімоси вигибають. Недуги і смертні випадки є серед них чимраз частіщі, о скільки вони зустрічаються з білими. Ескімоси дуже легко попадають в недуги, наслідком зміни способу життя і харчів. Уживаючи харчів, якими кормляться білі, ескімос терпить на недокормлювання, хоч лапчиво їсть все, що тільки дістане. Легко заражується чахоткою, наслідком ношення легких одягів з Канади, але дуже вдоволений коли може одяг дістати. Заражується від білих ще іншими недугами, але чується в їх товаристві дуже добре.

Користи, які мають ескімоси з торговлі з білими, є часто причиною їх згуби. Хоч є добродушні і лагідні, мають наклін до вбивання. Винищують оружжам, яке дістають від білих, всяку звірину, за мінюючи країну, в якій живуть в пустиню.

Розкинені на великих просторах ескімоси є і будуть ще довший час провідниками білих, що заходять в ті сторони.

За якийсь час ескімоси або зовсім вигинуть, або посунуться ще далі на північ. Тому канадійські власти, стаціовані на далекій півночі взивають уряд, щоби занявся долею ескімосів.

Арґентина.

Іміґрація в 1929 році.

По статистичним даним Головної Дирекції Іміґрації приїхало до Арґентини в 1929 році 133.921 осіб. З того числа припадає на европейців 117.803, північних американців 415, південних американців 1.588, африканців 86, азіятів 3.570 і інших.

Европейські іміґранти походили з таких країв:

Італії	24.346
Еспанії	35.799
Польщі	21.480
Югославії	6.166
Литви	5.266
Портуґалії	3.758
Німеччини	4.118
Чехословаччини	3.867
Румунії	1.896
Болгарії	1.644
Греції	1.740
Австрії	1.280
СРСР.	796
Франції	1.021
Англії	954
Швайцарії	446
Мадярщини	1.096
Данії	366
Бельгії	12
З інших країв	1.652

Бразилія.

Вибори президента.

В Бразилії відбулися вибори президента, які перейшли зовсім спокійно. Найбільше голосів одержав на президента Юліо Престео, а на його заступника Сорарес.

Некорисна еміґраційна конюнктура.

В „Еміґраційному Бюлетині“ читаємо:

По надходячим з Бразилії вісткам, країна ця переживає тепер гостру господарську кризу. Державні роботи здержані. Приватні підприємства від-

чувають також значні фінансові труднощі. Одна з фірм в провінції „Парана", котра недавно оголосила запотребовання на робітників до будови дороги, сильно захитана. В таких умовинах не можна сподіватися на найдення праці, навпаки можна завважити чимраз сильніший наплив безробітних до міст. Тому належить перестерігати перед виїздом до Бразилії. Їхати туди можуть особи, що мають завізвання від родин до праці на ріллі і то лише в випадку, коли ця праця справді запевнена. Можуть також їхати родини на поселення".

Зєдинені Держави Америки.

Розвиток української торговлі.

Як при старанній праці, терпеливости і витривалости навіть українець може розвинути підприємство, опираючися на українських покупцях, свідчить рахункове замкнення українського базару „Сурма" за минулий, 1929. рік. Заложений перед 11 літами як „Січовий Базар" при 34 Іст 7-мій ул. в Ню-Йорку, мав він всього торгу на книжках, картках та інших дрібничках 500 долярів.

Не було з чого жити, але підприємство не щезало, бо властитель працював де інакше на вдержання, докладав до бизнесу і хотів доказати, що й українець може щось осягнути на полі бизнесу. На осьмому році було вже торгу річного 20.000 долярів, а незабаром треба було пошукати іншого приміщення і тому базар перенісся до теперішнього льокалю, 103 евеню А, та змінив назву на більше американську - космополітичну, а то: „Сурма Бук енд Мюзик Компані".

Минулого року виносив торг базару „Сурма" 136.720 долярів, а самих робітників постійних є там 12. Вони побрали за останній рік 8.535 долярів платні. Згідно з потребами часу видав базар „Сурма" на оголошення в часописах 7.060 дол. На народні цілі видано 236 дол., кромі ріжного роду принагідних датків. Товару закуплено за 117,810 дол., а на складі находиться ще нерозпроданих річий вартости 18.000 долярів.

Як на американський бизнес це може не багато, але на наші відносини це означає великий поступ. І „Сурма" розуміє що її обовязком обслугувати українську клієнтелю та бути піоніром українського бизнесу і публика українська поволи починає розуміти, що того рода бизнес це неначе народня інституція, бо хтось повинен подбати за те, щоби американські українці мали і свої книжки і свої пісні і все те, з чим звязана іміграція від свого виїзду з рідного краю.

До такої праці треба мати і sприт і витревалість, а це є рідкі прикмети в нашім народі. Тому треба з цілого серця поґратулювати п. Миронові Сурмачеві, президентові Корпорації, що вмів побороти всі труднощі і довести підприємство до такої точки, на якій воно тепер находиться.

Номінація українця.

Недавно цему, рада комішінерів детройтської публичної бібліотеки номінувала директором славянського відділу українця Миколу Шустакевича, бувшого редактора „Нового Життя". Номінацію затвердила міська буджетова комісія і д. Шустакевич обняв урядування від 15. лютого ц. р.

ВСЯЧИНА.

Масові мешкання.

„Своя хата" в Америці все більш і більш занепадає і з року на рік розростається, поширюється і перемагає „апартмент гавз". Все менше будують хатів для одної родини і все більше будинків, що дають помешкання багатьом родинам. Соціяльні і економічні наслідки тої зміни очевидні. Заникає те „власницьке" чуття, що вяже чоловіка з тим будинком де він мешкає, не як з маєтком, а власне як з „своєю хатою". Родинне життя стає не таке, як було в своїй хаті. Мешкання тісне, дітям нева куди вийти хиба в публичний парк, або на вулицю. З другого боку мешкання в „апартмент - гавз" і дає деяку вигоду що до отоплення, освітлення і чищення та завдає з окрема жінці — менше праці ніж своя хата. Зміну відчувають навіть ті, що будують будинки. „Карпентер" і „бриклеєр", цебто тесля і муляр мають ще роботу по малих місточках але великоміський „апартмент-гавз" потребує иших робітників — тих, що роблять біля будівельного заліза, цементу, камення і теракоти.

Що масове мешкання все більш і більш заміняє одно - сімейні домики, це видно й на очах, але навіть з погляду непомітно, як швидко відбувається та зміна. Порівнання будівельних дозволів виданих в 257 містах Америки в 1921 і 1927 році показує, що в першім з тих років збудовано мешкання для 224, 545 родин, з того 76 відсотків літ пізніше будовано мошкання для 406,095 родин, але ті відсотки були вже 51 і 49 — майже пів на пів. Зокрема у великих містах „апартмент - гавз" перомагає все швидше і сильніше. Поміж американськими метрополіями —, з понад пів міліона мешканців — ще тільки в однім Балтимор „своя хата" не піддається.

Звичайно масове мешкання в першій мірі наслідком урбанізації Злучених Держав цеб - то зросту й перелюднення великих міст. Чим більше місто розростається і в населенню і в просторі, тим більше в ньому таких, що волять навіть тісне мешкання ближче роботи ніж кожний день їздити до неї з далеких кінців міста чи з поза міста. Одначе, що й на передмістях, як ось в Гейленд Парк біля Дет-

ройт або Евансвил біля Шікаго „апартмент - гавз“ випирає одно і дво сімейні доми. Те саме помічається і по окремих малих містах, як ось Алентавн в Пенсилвенії. Ще тільки на півдні і по менших містах Нової Англії збереглася популярність окремої своєї хати, тай то ледви на довго. Всякі зміни — з окрема технічного характеру — відбуваються в Америці швидко і одностайно по цілім краю.

ХРОНІКА:

Український часопис у Аргентині. В столиці Аргентини, Буенос Айрес, почав виходити український тижневик „Україна". Редактором є В. Розумовський. Часопис видає товариство „Просвіта“.

Відзначення ред. Панкевича. Редактор „Виходзьци" і заступник голови П. Т. Е. М. Панкевич іменований еміграційним радником на Південну Америку, з осідком в Буенос Айрес. Редактор Панкевич виїзджає туди в половині березня.

Поворот проф. Вуйціка. Секретар П. Е. Т. у Львові проф. Вуйцік вернув з Канади до краю, де перебував кілька місяців в цілі пізнання життя тамошньої еміґрації. Дня 14. марта ц. р. уладив проф. Вуйцік публичний виклад у Варшаві на тему своїх вражінь і помічень в Канаді. Проф. Вуйцік добре обзнайомився з українською еміграцією в Канаді й дуже прихильно висказується про працю і життя українських еміґрантів.

Удогіднення в їзді до Франції. Досі еміґранти, які їхали до Франції збірними транспортами з Мисловиць до Туль, мусіли пересідати на чесько - німецькій границі в Хеб. Тепер це пересідання зкасовано і транспорт відбувається безперервно. Є це незвичайно корисне в першій мірі для жінок і дітей, які найбільше відчували недогоди зупинки в дорозі і прикрости пересідання.

Еміграція до Гондурас. Еміграційний Уряд комунікує, що в пресі появилися неточні інформації в справі еміґрації до республики Гондурас. Еміґрувати можуть лише особи, що мають завізвання від свояків, зглядно від роботодавців. Завізвання мусить бути потверджене місцевою владою, котра подає свою опінію про маєтковий стан взиваючих. За візу на пашпорті консулят республики Гондурас побирає 10 ам. долярів.

Парцеляція в 1930 р. В Польщі мають розпарцелювати в 1930 році 200 тисяч гектарів землі. З того 35 тисяч гектарів це державні ґрунти, а решта приватні.

Нові польські кораблі. Постійну комунікацію між балтійськими пристанями і Північною Америкою удержували кораблі балтійсько-американської лінії „Естонія" і „Літуанія", по 12.000 тон поємности і „Польонія“ 15.000 тон поємности. Ці кораблі перейшли тепер на власність польської корабельної спілки.

Скандал в американському консуляті. В пресі стала голосною афера торговлі живим товаром, в яку замішаний американський віцеконсуль в Варшаві Галь. Він був у спілці з бандою пройдисвітів, яким за великі хабарі давав американські візи на пашпортах вивожених дівчат. Варшавська поліція арештувала цілий ряд осіб, замішаних в ту аферу. Галь утік до Америки, але там його також арештували.

Безробіття в Канаді. Канадійська державна статистика подає, що в Канаді є 18 тисяч безробітних. Канадійська преса, подаючи це до відома, зазначує, що так великого безробіття не було ще по війні. Що на це сказати мають европейські держави, які мають сотки тисяч безробітних?

Безробіття в Америці росте. Дня 3 березня ц. р. зголошено в американському сенаті внесок в справі начаття акції для поборювання безробіття. Деякі сенатори піднесли, що число безробітних перевисшило вже чотири міліони і далі росте. Президент Гувер зложив у тій справі відповідну заяву.

Біржа. Ам. доляр 8.87,00 — 8.87,50, кан, доляр 8.78,00 — 8.78,50, чеська корона 0.26,25 — 0.26,50, австр. шілінг 1.25,00 — 1.25,50, рум лея 0.05,00 — 0.05,50, фр. франк 0.34,75 — 0.35,00, шв. франк 1.71 — 1.72,10, фунт штерлінгів 43.30,00 — 43.50,00, червінець 15.00 — 15.50, нім марка 2. 12,83 — 2.12,93.

Видає Т-во Опіки над Українськими Еміґрантами. — За редакцію відповідає Генрик Рогожинський.
З друкарні „Львівської Новочасної". Львів, вул. Пілсудского 21.